

TÜRKMEN TÜRKÇESİ

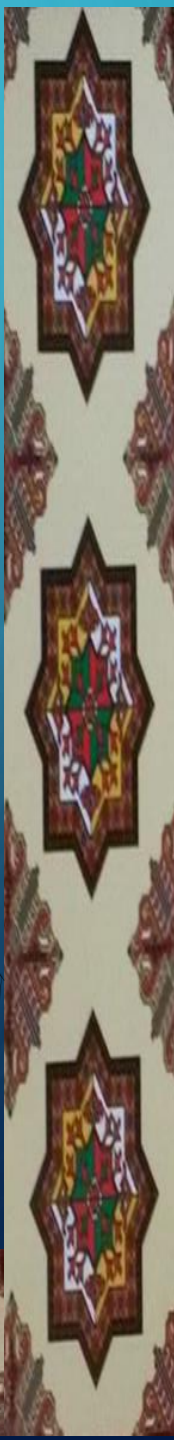
TÜRKMEN TÜRKGÇESİ

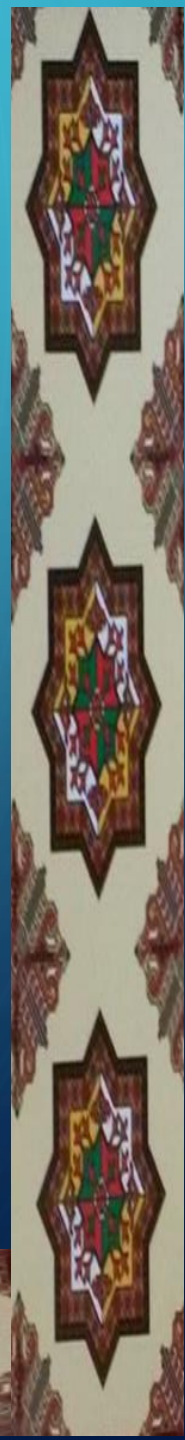
TÜRKMENCE OKUMA VE ANLAMA İLE İLGİLİ DERSLER

TL 2043 TÜRKMEN TÜRKGÇESİ OKUMA-ANLAMA I
(TÜRKMEN TÜRKİSH READING COMPRHENSION I)

TL 2048 TÜRKMEN TÜRKGÇESİ OKUMA-ANLAMA II
(TÜRKMEN TÜRKİSH READING COMPRHENSION II)

TÜRKMEN TÜRKGÇESI

TÜRKMENCE OKUMA VE ANLAMA İLE İLGİLİ DERSLER

**DÜŞÜNMEK
ÜÇİN**

OKAP BİLMELİ

DIŇLAP BİLMELİ

AŇLAP BİLMELİ

Ders Kodu	Yarıyıl	Ders Adı	T/U/L	Türü	Öğrenim Dili	AKTS
TL 2043	1	Türkmen Türkçesi Okuma-Anlama I	2		Türkmençe	3

Dersin amacı,

- öğrencinin kendisiyle,
- ailesiyle,
- çevresiyle ve
- özel günlerle

ilgili metinleri okuma anlama becerilerini geliştirmektedir.

EDEBİYATLAR VE DİĞER KAYNAKLAR

- BABAYEV, K., (1972) Türkmen Diliniň Praktiki Stilistikası. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1982) Resmi Dokumentleriň ve İş Kagyzlaryň Dil Medeniyeti. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1983) Diliň Obrazlı Şerişdeleri. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1983) Dokumentleriň ve İş Kagyzlarynyň Türkmen Dilinde Yazılışı. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1983) Türkmen Diliniň Stilistikası. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1989) Türkmen Diliniň Stilistikası. Aşgabat.
- GELDİMİRADOV, A., (1983) Türkmen Edebi Dilinde Variantlaşma. Aşgabat:Ilım.
- NEPESOV, G., (1993) Türkmen Edebi Diliniň Publisistik Stili. Aşgabat.
- NIYAZOV, S., (1994) Stilistikani Övretmegiň Esasları. Aşgabat.
- ŞIHIYEVA, O., (1996) Türkmen Dili ve Sözleyiş Sungatı.
- TÄÇMİRADOV, T., (1976) Türkmen Edebi Diliniň Orfografiyasınıň Sovet Dövründe Formirlenişi. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1978) Türkmen Diliniň Orfoepik Sözlügi. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1979) . Dil Medeniyetiniň Meseleleri. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1979) Türkmen Sözleyiş Medeniyeti Boyunça Oçerkler. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1980) Sözleyiş Medeniyetiniň Aktual Meseleleri. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1988) Türkmen Sözleyiş Medeniyetiniň Käbir Meseleleri. Aşgabat.
- JANOS SİPOŞ (2012) TÜRKMEN KÜLTÜREL ARAŞTIRMALARI CD-I,II
- TÜRKMEN RADİYO OYUNLARI (2011) Türkmen Türkçesinde CD-I,II
- GARABAYEV, B., (1994) Türkmençe-Türkçe Gepleşik Sözlügi. Aşgabat: Gözyetim.
- GÜCÜKOV, S., (1997) Alkışlar-Dilegler Sözlügi. Aşgabat.
- DURDIYEV, H., (1993) Güzellik: Estetiki Söhbet. Aşgabat: Magarif.
- SARIYEV, B., (1994) Türkmen Sözleyişiniň Altın Sözlügi. Aşgabat:Magarif.

OKUMA-ANLAMA

EDEBIYAT BILEN BAGLANÝŞYKLY TEKSTLER

**10-njy hepde üçin tekstleri
tapyň: « POEZIÝA »**

OKUMA-ANLAMA

Poeziýa döredijiligiň iň kyn çylşyrymly ugrudyr. Goşgynyň berýän ryhy lezzetini hiç zat berip bilmeýär. Döredijilikde hakyky poeziýanyň derejesine ýetjek başga hiç bir zat ýokdur. Goşgynyň üsti bilen aýdyp bolmaýan zat hem ýok. Ýöne gep aýtjak pikiriňi goşgynyň üsti bilen aýtmagy başarmak ussatlygynda. Goşgy bilen aýdyp bolmadyk zat gymmatlyga eýe däldir.

OKUMA-ANLAMA

Hakyky goşgular köp däldir. Olar hakyky poeziýanyň kökünü gymmatyny düzýärler. Hakyky goşgularyň nähili döreýändigini hiç kim bilmeýär. Hakyky goşgy göze görünmeýän ägirt uly ruhy güýjiň, ruhy ahwalatyň nyşanydyr. Ruhy ahwalat bolsa her gün ýüze çykyp duran hadysa däldir. Pelsepe onuň düýp esasyny düzýär. Hakyky poeziýa ynsanyň kalbynyň çuň ýerinden dözbaş alýar. Onuň iň pynhan duýgularynyň bir bölegini suratlandyrýar. Ol diňe adamzada, ynsanperwerlige, gözellige hyzmat etýär.

OKUMA-ANLAMA

Goşgy ýazmak, hakyky manysynda, ejirlerine döz gelip bolmajak agyr işdir. Goşgy seni bütünleý özüne baglap goýýar. Hakyky goşgy ynsandan ähil güýçlerini, ähli ukyp-başarnygyny tijemegi, zehin goruny orta goýmagy, ruhy taýdan ölüp direlmegi talap edýär. Hakyky goşgy ruhyňy aňyňy ähli barlygyňy terezä goýulup ýazylan goşgulardyr.

OKUMA-ANLAMA

Hakyky goşgy uzak oýlanmalardan, ruhy ejirlerden, agyr synaglardan soň döreýär. Goşgy ýazýanlar goşgynyň şeýle bimöçber agyr azaplardan döreýändigini duýmalydyrlar. Goşgy ýazylanda öz wyždanlarynyň öňünde uly jogapkärçiligi duýmalydyrlar.

OKUMA-ANLAMA

Poeziýa nämäni talap edýär? Ilkinji nobatda ussatlygy talap etýär, uçursuz zehini talap edýär. Durmuşy örän oňat bilmegi, gözelligi söýmegi, tebigaty söýmegi, adamyň ruhyna düşinmegi, ýaşaýşa söýgüden yşka düşüp ýanmagy, gözýaşlardan durmuş ýasamagy, çensiz duýgurlygy, syzgyrlygy, synçylygy talap edýär.

OKUMA-ANLAMA

Çäksiz ruhy ejirleri, adaty adamlaryň görüp bilmeýän zatlaryny görmegi, uly ýüregi, tebigatda bolup geçýän uly hadysalara guwanmagy başarmagy, çaganyň kalby ýaly päk kalby talap edýär. Goşgy ýazmak wyždanyň, sözüň gudratynyň önünde kelläni ýalaňaçlap durmakdyr. Goşgy ýazmak ruhy taýdan ejir çekmekdir, özüni meýletin agyr synaglara, ruhy azaplara, tükeniksiz ejirlere dözmekdir.

Hemra HAÝTJANOW.

OKUMA-ANLAMA

GÖLE DAWASYNYŇ TÄZE TAPYNDYSY

Öwezberdiniň ogly Körmolla Suhanberdiniň ýaşlygy Daşhowuz sebitlerinde geçenem bolsa, gün-güzeranlaryny dolandyryp bilmänsoň, Sakarçäge etraplaryna göçüp baryp, daýhançylyk bilen meşgullanypdyr. Suhanberdi ýigrimi üç ýaşyndaka iki görejinden mahrum bolup, Körmolla lakamyna eýe bolupdyr. Onuň çep gözi azajyk saýgarýanam bolsa, sag gözi hiç zat görmändir.

OKUMA-ANLAMA

Ol XIX asyryň ahyrynda we XX asyryň 20-nji, 30-njy ýyllarynda "Bessir han", "Guýruk gitdi gördüňmi?", "Gahar donna giren Gülhan Soltanyýaz". "Iýse iýsin kooperatiwiň puludyr". "Aşyr keçjäň mele atyna taý ýokdur". "Çaý". "Palaw". "Ýusup han". "Durdy han" ýaly odalardyr ýiti duzly satiriki goşgularyň onlarçasyny döredipdir.

OKUMA-ANLAMA

Körmollanyň eserleri öz wagtynda doly toplanlymanlygy, galyberse-de, timarlaşdyrmak maksady bilen awtoryň özüniň üýtgedip duranlygy sebäpli, şahyryň "Göle dawasy" diýen eseri "Aç, Çotan arçyn", "Göläniň dawasyn açmaga geliň", "Göle dawasy" diýen ýaly dürli wariantlygy we köp atlylyga eýe bolupdyr. Şahyryň "Göle dawasy" eserinde şeýle waka beýan edilýär. Bir bendäniň gyranly düwençegi ýitýär. Bir palçy ony göle ýuwdandyr diýip toslaýar. Bu gürrüň Marynyň ähli etraplaryna ýaýraýar.

OKUMA-ANLAMA

Gyran ýitiren adam: "Göläni öldürip, onuň garnyndan meniň gyranlarymy alyp beriň" diýip, oba arçynyna ýüz tutýar. Göläniň eýesi bolsa: "Birinjidenhä, ony meniň gölämiň iýenem belli däl, onsoň ol gyran üçin men gölämi öldürip bilmen" diýip nägilelik bildirýär. Ol göläniň dawasyny çözmek üçin ýüz tutulan oba arçynlary köpräk para almak niýet bilen sähel zady çişirip, diňe öz bähbitlerini arap, düwünçegiň düwnüni çözmekligi uzaga çekdirýärler. Şol sebäpli Körmolla "Göle dawasynda" hakykatyň hatyrasyna däl-de, gara nebisleri üçin ylgaşyp-ylgaşyp ýören, para alyp, kiselerini galňatmak ugrunda göreşýän açgöz arçynlaryň, polkownikleriň (bolkoýnekleriň), generallaryň (ýanarallaryň), azgyn, ýalançy adamlaryň üstünden gülýär.